

Alfons Moró i Paretas

UNES PROPOSTES DE TREBALL EN
L'AMBIT DELS SERVEIS
SOCIALS

UNES PROPOSTES DE TREBALL EN

L'AMBIT DELS SERVEIS

SOCIALS

SUMARI

PROPOSTA A.- Les Bernardes : eix d'una proposta articulada al servei d'un territori.

PROPOSTA B.- Atenció als disminuïts del Psiquiàtric de Salt.

PROPOSTA C.- Una proposta d'intervenció a nivell comarcal.

ALFONS MORÉ I PARETAS

President del Patronat de Serveis Socials de la Diputació de Girona.

Girona, novembre de 1987

UNES PROPOSTES DE TREBALL EN

L'AMBIT DELS SERVEIS

SOCIALS

SUMARI

PROPOSTA A.- Les Bernardes : eix d'una proposta articulada al servei d'un territori.

PROPOSTA B.- Atenció als disminuïts del Psiquiàtric de Salt.

PROPOSTA C.- Una proposta d'intervenció a nivell comarcal.

ALFONS MORÉ I PARETAS

President del Patronat de Serveis Socials de la Diputació de Girona.

Girona, novembre de 1987

LES BERNARDES :

EIX D'UNA PROPOSTA ARTICULADA

AL SERVEI D'UN TERRITORI

INDEX

PRESENTACIO

- 1.- La Vellesa, una responsabilitat dels Serveis Socials.
- 2.A.Els punts de referència d'un model de Serveis Socials.
- 2.B.Una proposta per a Catalunya : " El Pla Nacional Gerontològic."
- 3.- Les Bernardes : eix d'una proposta articulada al servei d'un territori.
- 4.- Les Bernardes : un centre polivalent : la Vellesa, la Cultura, la Joventut.

PRESENTACIO

Tot programa de serveis socials neix en el punt de trobament de la planificació i ordenació dels serveis socials i les necessitats i demandes que formula la comunitat. Evidentment no només parlem de dades macro-econòmiques i d'anàlisi escleorotipats de la realitat. Es el concepte més profund de la dignitat humana el que ens ha portat on som. Hereus d'un mal passat, som fiadors d'un futur que ens demanarà responsabilitats pel que em edificat. No si valdran excuses de mal pagador. Ja no valen ara les excuses injustificades i les tebiors mediocres. S'haurà de perdonar el to de les paraules, però emergeixen del contacte i l'entestament ordinari amb aquesta realitat lacerant a la que s'adrecen els serveis socials.

De ben segur que la proposta d'actuació que us presento, l'exponent principal de la qual la trobareu al complex de Les Bernardes de Salt, us sorprendrà. Tots els interrogants són bons si ens corresponsabilitzem en el projecte..

El de Les Bernardes és un projecte car. Més val dir-ho sense embuts ni entrebancs. Es un projecte de 176 milions de pessetes en infraestructura, dels quals ja n'hi ha 20 edificats. Ara bé, nosaltres sí que podem dir que és una proposta cara perquè la formulem des de la migradesa constant dels recursos i l'increment constant de la demanda social. I en justifiquem la necessitat i l'oportunitat, com veurem més endavant. No és una proposta cara des de l'opulència pública postmodernista i esportiva.

Situem Les Bernardes com un centre comarcal de recursos socials que posa a l'abast de la tercera edat, la infància i la joventut uns serveis polivalents i socialitzadors, integrats en l'entorn. Sobre aquest eix edifiquem un conjunt de prestacions en serveis especialitzats que, d'altra manera, mai estarien prou a l'abast de poblacions petites.

Així doncs, em permeto de centrar la vostra atenció sobre el tema, amb el mateix esperit crític que nosaltres l'hem abordat i demanant-vos, si cal, disculpes per la franquesa.

1.- LA VELLESA, UNA RESPONSABILITAT DELS SERVEIS SOCIALS

1.1. Els Serveis Socials, què són ?

Hauriem de començar parlant de què són els Serveis Socials?

D'entrada diriem que es tracta d'una expressió genèrica que implica la resposta, en forma de prestacions i serveis, - oferta per la societat a les necessitats socials existents, sigui referida a les persones individualment, sigui a col·lectius.

Avui, però, no ens podem quedar en aquesta definició. Pecariem d'il·lusos si no afirméssim tot seguit que els Serveis Socials són l'instrument de què es dota una societat concreta per a l'atenció bàsica de les necessitats dels individus, grups o comunitats. Un element distintiu dels Serveis Socials és que tenen un caràcter instrumental. Es a dir, sempre són un - instrument al servei d'un fi, sempre quedaran configurats segons el model de societat en presència. L'acció social que emprengui un govern totalitari tindrà unes finalitats concretes i instrumentarà els seus recursos d'acord a la seva política general ; en la nostra societat democràtica de benestar social, generalitzat, participat, etc. n'ha d'ésser l'objectiu del procés.

1.2. La vellesa, un àmbit dels Serveis Socials.

La Constitució Espanyola al parlar dels components del benestar social fixa el compromís dels poders públics davant les condicions de vida dels ciutadans fent expressa referència a "la protecció de la Tercera Edat" (articles del 39è al - 52è). (4) No en va L'OMS havia dit : "que les persones d'edat avançada han d'ésser considerades com pertanyents a un grup vulnerable, especialment susceptible a les causes de malestar físic i mental i a les crisis socials, factors entre els que existeix estreta relació (5) .

De fet el fenomen de l'envelliment es va convertint en objectiu prioritari de la política social. La vellesa i les seves necessitats han passat d'ésser una preocupació familiar per esdevenir una qüestió col·lectiva. L'índex d'envelliment a Europa ha tingut un increment espectacular en els darrers 10 anys (6). També a Catalunya el fenomen s'accelera i comença a ser preocupant.

A les comarques gironines la població de més de 65 anys sumava 48.417 persones l'any 1971; 59.369 l'any 1981 i segons els càlculs provisionals seran 81.166 l'any 2.000. Es a dir que en 30 anys la població vella s'haurà gairabé doblat (7).

Els problemes de la vellesa es converteixen, així, en un dels més importants per al present i per el futur de la política social a Girona.

1.3. Les directrius de política social de Convergència.

El que dic aquí no és nou ni de pròpia collita. Els principis que m'han conduit a formular unes propostes d'acció d'atenció a la vellesa formen part de les idees contingudes en " 1984-1988 UN PROGRAMA PER AL FUTUR DE CATALUNYA. CONVERGÈNCIA I UNIO ".

Em permeto aquí recordar algunes planes del nostre programa:

1.2. MODERNITZACIO I INNOVACIO

Subratllem això amb especial insistència perquè justament un dels grans objectius de Convergència i Unió durant la propera legislatura seran la modernització de la societat catalana i la innovació. No superarem la crisi econòmica sense innovació i sense modernització. Ni mantindrem un bon nivell de desenvolupament econòmic i social. I no defensarem bé la nostra identitat com a poble si no som un poble modern.

A la dècada dels 90, la producció de bens i de riquesa serà molt alta, i feta amb menys esforç que no pas ara. Una part important d'aquests bens seran nous, productes avui poc o gens coneguts. I hauran aparegut noves activitats, moltes d'elles en el camp de l'anomenada economia postindustrial o en el camp dels serveis socials. Serà una societat nova i més sofisticada que la d'avui. Haurà estat un canvi important. I sempre que hi ha canvis importants només els que saben adaptar-s'hi, els que saben ells també canviar, mantenen les seves posicions relatives, o en guanyen. Aquest és el gran repte de la nostra societat.

.../...

El procés que condueix a aquesta nova situació és alhora el procés de superació de crisi. Catalunya pot fer aquest procés. Tenim cartes importants, tenim capacitat. Però hem de reforçar la nostra capacitat tècnica i cultural. I hem d'anar creant la que aquest procés requereix.

Aquest procés de sortida de la crisi i de l'accés a la nova situació serà global. Trigarem a recórrer del tot aquest camí, però de mica en mica les coses aniran millorant. I mentrestant hem d'evitar que el camí produeixi víctimes, és a dir, hem de reduir tant com es pugui les frustracions, les marginacions, els fracassos de persones i de col·lectius. Molts aturats es trobaran en aquesta situació: se'ls ha d'ajudar. Determinats sectors professionals: se'ls ha de reciclar. Activitats obsoletes: caldrà ajudar a la gent a fer el canvi. I una de les coses que hi ha d'ajudar és la generalització del Benestar Social.

1.3. BENESTAR SOCIAL

Que s'entén per Benestar Social? S'enten tot aquell conjunt d'actuacions i de serveis tendents a satisfer les necessitats socials bàsiques i que molt sovint no poden resoldre individualment o amb els seus propis recursos. S'enten proveir la societat de tot allò que cal a l'home per a tenir la base a partir de la qual pot viure dignament i desenvolupar-se personalment.

La salut i l'ensenyament, la cultura i l'esport, l'habitatge i les pensions, i altres serveis d'aquests tipus són part del conjunt d'aspectes que que l'home tingui resolts per a poder tenir el nivell de vida, la seguretat i la formació que necessita i als quals té dret.

Volem que Catalunya sigui un país capaç de crear aquesta realitat social de servei de tots els catalans.

Volem que els ciutadans de Catalunya trobin en aquest nostre país una societat que els doni allò que els cal per a viure dignament i desenvolupar-se ells i els seus fills. A a xò respon el nostre lema de sempre:

" Una Catalunya per a tothom ".

.../...

La generalització i l'increment del Benestar Social permetran, a més, conduir més serenament, amb menys frustracions, menys marginacions i més justícia al procés que duu a la nova situació que abans he descrit, i que tornarà a ser clarament positiva.

1.5. REEQUILIBRAR CATALUNYA

Catalunya no té només el repte de lligar els seus valors tradicionals amb l'exigència de la modernitat i evitar la fractura entre el passat i el futur. O d'incorporar harmònicament i positivament els nous valors d'una part de la nostra població al nostre patrimoni col·lectiu i d'evitar així la fractura comunitària. Té encara un altre repte. Té encara una altra fractura a evitar: la fractura entre una Catalunya rica i una Catalunya pobre, entre una Catalunya expansiva i de progrés i una Catalunya regressiva i marginada.

Cal reequilibrar Catalunya. Per raó de justícia envers tots els seus ciutadans. Per raó de política poblacional i d'ocupació de territori. Perquè el desequilibri territorial arriba a dislocar el país també socialment i culturalment.

Es un gran bé per a Catalunya tenir una capital tan evident i indiscutible com Barcelona. Barcelona potencia Catalunya, la impulsa, la col·loca de cop en un esglaó més alt. Perquè les grans ciutats solen tenir creativitat, iniciativa i capacitat d'innovació. Barcelona és i hem de voler que sigui una gran capital, és a dir, una ciutat capaç de vertebrar, de dirigir i d'impulsar. I de fer-ho servint tot el país, no devorant-lo. Cal per tant que tot Catalunya creixi, que arreu hi hagi població suficient, cultura, riquesa, vida. La política de comunicacions i la d'equipaments socials, la política cultural i l'ordenació territorial, tot ha d'anar encaminat a enfortir aquelles zones de Catalunya que durant moltes dècades han reculat. Tot ha d'anar a recuperar equilibri.

.../...

Hi ha més encara. Quan el nostre programa dedica l'atenció a les polítiques específiques, referint-se a la vellesa diu :

* La Vellesa

Els principis fonamentals en què s'inspira la nostra política respecte a la vellesa són :

- Una política laboral respectuosa amb els drets de l'home en el seu procés d'envelliment, que no permeti descriminacions i arraconaments desmoralitzadors.
- Una política de jubilacions que les reguli en forma ordenada i humanitzada : que tingui amb compte les activitats de cadascú per a determinar-ne l'edat i que el moment de la jubilació s'articuli de tal manera que no produeixi traumes psicològics i emocionals.
- Una política gerontològica que :
 - . Integri els vells, fins els límits del possible, en el si de les seves famílies i el seu veïnatge.
 - . Si cal, per raons de malaltia o altres, la separació familiar o del lloc habitual de residència, que aquesta es faci en forma no marginadora, mitjançant microresidències i equipaments socials concebuts a nivell de barri o poble.
 - . Atengui les necessitats culturals i de relació dels vells, mitjançant fórmules d'organització i amb els equipaments que els permeti tenir accés a la cultura, a l'esport i a l'oci en totes les seves manifestacions.
 - . Els propis vells siguin responsables de l'administració i organització dels serveis.
- Una política geriàtrica que respongui a les autèntiques i específiques necessitats de l'ancianitat, que compregui des de l'especialització a nivell universitari, fins a l'establiment de centres hospitalaris i residències i a totes les formes d'assistència sanitària i a la conservació de la salut.

Aquest és el nostre repte a les comarques gironines :
Fer realitat un programa de partit.

2.A. EL MODEL DELS SERVEIS SOCIALS

2.1. Un sistema articulat de serveis i intervencions.

No tenim història en el nostre país d'un treball articulat. Ara voldria posar ènfasi en la necessària coordinació entre serveis i intervencions.

Els serveis socials surten d'una etapa que els restants països d'Europa fa molt temps han superat. Darrerament, però, el Parlament de Catalunya ha legislat de forma que permet un canvi innovador en el món dels Serveis Socials. Per la seva banda la Generalitat en decrets i orientacions, ha ordenat el sector d'atenció a la vellesa dissenyant un model de serveis centrals en el territori i cada vegada més l'acosta a la porta del ciutadà.

Queda, però, un llarg camí a fer, que és el de la posta en pràctica de tot aquest sistema articulat de serveis i prestacions a les famílies en dificultats, els vells en particular, que pugui ésser gestionat per les comunitats locals, en el marc d'un territori més ampli, que a casa nostra pot ser molt justificadament el territori comarcal.

Tradicionalment l'assistència social prestada en qualsevol àmbit de les persones amb dificultats : infància, vellesa, minusvalia, etc. . quedava reduïda a dues grans prestacions : subsidis econòmics i/o internaments en institucions assilars.

Ara es va dibuixar un circuit més ample, un nou sistema local de serveis socials que podria resumir-se així :

- a) Prestacions econòmiques.
- b) Assistència domiciliària : treballadors familiars, menjar a casa.
- c) Centres diurns que donen cabuda a totes les varietats : tallers, centres de dia, etc.
- d) Solucions residencials.
- e) Equips pluridisciplinaris especialitzats (oficina de fluxos).

Simplificant molt, m'atreviria a dir que aquest és el marc de referència que avui dia s'intenta experimentar arreu. En els viatges que he fet per Europa he comprovat abastament i de forma personal el que acabo de dir.

.../...

Aquest seria el sistema articulat de serveis que hauran de ser presents a cada un dels àmbits dels Serveis Socials.

2.2. Una organització centrada en el territori

S'ha aprovat la nova ordenació territorial. Ara s'espera la legislació que haurà de definir i enmarcar la gestió territorial amb uns paràmetres clars de descentralització i d'apropament a l'usuari.

Aquí per la meua banda, voldria dir que en el que fa referència als serveis socials, l'important és que el model anunciat d'intervenció i serveis abans esmentat, ha d'estar present i disponible en cada territori-municipi-comarca, en la lògica unitària i integrada les diverses intervencions poden i han de recolzar-se i complementar-se. Si hi ha llacunes, si alguns dels serveis fallen o no existeixen, hi ha el perill que es desdibuixi tot el model socio-assistencial i que, les persones en dificultat queden sense l'atenció adequada i a l'albir d'accions de suplència.

2.3. Les garanties del treball social.

Seguint les pautes que marquen els països veïns, que ens van sobradament endavant en l'organització dels Serveis Socials, a Catalunya es va obrint camí un sistema alternatiu d'assistència socio-sanitària. Sense ànim d'argumentar-lo, voldria fer esment de les seves línies principals :

- La descentralització dels serveis, de manera que es puguin donar el màxim aprop del lloc de vida i de treball del destinatari.
- El reequilibri dels recursos disponibles, fent-los presents en cada territori : municipi/comarca.
- La participació de les forces socials i dels ciutadans, tant en la programació dels serveis com en la seva avaluació.
- Una política integrada de prevenció, que actui sobre les causes dels problemes, tot intervenint en la teràpia, rehabilitació i integració.

.../...

.../...

Aquests nous objectius, tant telegràficament recordats, demanen que els agents del treball social, així com l'administració, les forces socials, els ciutadans, adquireixin una nova manera de pensar i d'actuar, aplicant amb decisió mètodes de treball social.

Les garanties per a un adequat treball en el camp social, podrien resumir-se així:

- Desenvolupament de nous mètodes i tecnologies.
- Sensibilització i responsabilització de la comunitat local dels propis problemes socials.

2.B. UNA PROPOSTA PER CATALUNYA:

EL PLA GERONTOLOGIC.

En el marc general del Pla de Benestar Social s'elaborarà el Pla Gerontològic, a fi de dur a terme una política integral (serveis, equipaments, prestacions) i humanitzada (qualitat dels serveis, dignitat en la prestació i recepció) de la vellesa.

En el moment en què estem, jo em faig meva la proposta del nostre programa d'actuació en l'àmbit de l'atenció a la vellesa.

Des d'aquí faria una crida a què es posi en pràctica el:

PLA GERONTOLOGIC.

3.- LES BERNARDES : EIX D'UNA PROPOSTA ARTICULADA AL SERVEI D'UN TERRITORI.

Dins el Pla d'atenció Gerontològica en les comarques del gironès, i com a peça clau per una bona marxa i coordinació de tota la xarxa assistencial, el Centre de Dia de Les Bernardes es presenta com a una necessitat de primer ordre.

3.1. A títol d'informació.

La població a la que es dirigeixen les atencions d'aquest Pla mostra una forta variació en els tipus de demanda segons les necessitats, car poden oscilar des del plè funcionament fins a una completa desestructuració física, mental i/o social.

La tendència general, fins a dades ben recents, dins la línia d'atenció al ancià no observava criteris d'adaptació a les necessitats previ anàlisi de la demanda.

El resultat d'aquest fet ha estat una acceleració en el procés d'institucionalització, circumstància prou coneguda.

L'estat actual de la població geriàtrica ingressada en gran nombre de residències mostra que fins un 40% es troba en contextos inapropiats; habitualment es tracta d'àmbits institucionals que suministren serveis més intensos que els que precisa la persona, la qual efectuarà una típica regressió amb respecte al seu propi nivell d'activitat de vida independent.

Així resten agrupades persones amb deficiències lleus de tipus secundari amb altres que presenten un deteriorament avançat. (demències, hemoplègies, etc.).

Si cal subratllar més aquest punt recordem l'avís d'aquesta situació amb el mal funcionament detectat en alguns centres geriàtrics.

Molts d'aquests usuaris, sintonitzant amb el seu propi desitg, podrien romandre a les seves llars amb serveis s'ajuda o el suport del centre de dia amb ventatges considerables, tant per ells com per la bona marxa de l'assistència.

.../...

3.2. Per una nova orientació a l'atenció a l'ancià.

Es sota aquest prisma, d'un esperit d'adaptació a les necessitats reals de l'usuari, que la xarxa assistencial esdevé un sistema múltiple i diversificat exigint com a premisa prèvia un efectiu sistema de coordinació.

A títol orientatiu l'oferta diversificada a la que he fet referència ha d'estar formulada per :

- 1.- Residència assistida, amb unitats de demència senil.
- 2.- Residència de semi-vàlids i/o vàlids.
- 3.- Pisos i/o apartaments amb suport d'atencions i serveis a la llar (auxiliar de clínica o 3ª persona, netejadora, A.T.S., - " àpats sobre rodes ", bugaderia, etc.).
- 5.- Centre de Dia : que fagi funcions de prevenció, manteniment, rehabilitació, passant per altres d'esbarjo, formatives, terapèutiques, etc.).
- 6.- Serveis de suport general : rehabilitació i/o acondicionament de l'habitatge, sistemes de seguretat i avís, etc.
- 7.- Clubs, Llars i Casals, intentant introduir progressivament la potenciació de la relació intergeneracional i l'ajuda mútua entre gent gran i diversos grups de població, de cares a formar un voluntariat. Aules de la Tercera Edat.
- 8.- Serveis municipals d'atenció primària.
- 9.- Potenciar els àmbits de vellesa a nivell comarcal i/o mancomunal.

Per a un nombre important de persones aquests programes suposarien l'alternativa a un internament en Residència o a viure en situació de risc.

.../...

3.3. Què és un Centre de Dia ?

3.3.1. La situació dels serveis a la vellesa a les comarques Gironines.

En el moment actual,i com a conclusió de l'Estudi de Vellesa a Girona,el nivell de cobertura a les nostres comarques és globalment deficitari.

Els serveis d'ajuda i suport a domicili,que han d'ésser prioritzats en l'ordre d'assistència a la vellesa,són especialment necessaris.

A continuació es mostra un esquema que expressa la relació d'aquest servei amb la demanda coberta i el dèficit existent.

	<u>Total població</u>	<u>Demanda coberta</u>
	<u>necessitada</u>	
Centre de Dia/Re-		
sidència semivàlids	787	0

El Gironès és la comarca que presenta una xifra de valor absolut més alta en quant al nombre d'ancians,concretament un 26,6 % del total de les comarques de Girona,tal com es reflexa en el gràfic.

POBLACIO DE MES DE 65 ANYS (1981)

GIRONES	15.778	26,6 %
ALT EMPORDA	11.262	18,- %
BAIX EMPORDA	10.830	18,2 %
LA SELVA	8.709	14,6 %
LA GARROTXA	6.628	11,1 %
EL RIPOLLES	4.710	7,9 %
LA Cerdanya	1.537	2,6 %
TOTAL :	59.454	100,-%

.../...

Es per aquest motiu que ja està en funcionament un pla de Centre de Dia, amb l'obertura d'un Centre de Dia experimental (o pilot) a Salt -Gironès dins del Pla Gerontològic. La necessitat de Centre de Dia ve donada per l'indicador 3-4 ,que suposa la necessitat de 47-64 places a aquesta comarca aproximadament, demanda que cobrirà el Centre de Dia de Les Bernardes.

La inauguració del Centre de Dia pilot suposa un grau de cobertura del 24-32 % de la demanda, tal com s'exposa en els següents esquemes.

Indicador de necessitats de servei per a la tercera edat.

Servei de Centre de Dia 3-4 places 0/00

Necessitat aproximada de Centres de Dia.

	<u>Pobl. 3ª Edat</u>	<u>Indicador</u>	<u>Necessitats</u>
Total comarques de Girona	59.454	3-4 0/00	178-238 places
Comarca del Gironès	15.778	3-4 0/00	47-64 places

	<u>Nombre de places</u>	<u>Grau de cobertura</u>
Centre de Dia Can Roc	15	24-32 %
Centre de Dia Les Bernardes	40-60	100 %

.../...

3.3.2. Qué és un Centre de Dia ?

El Centre de Dia és una institució de tipus obert i caracter terapèutic, dins d'una àrea sectoritzada, fonamentalment socio-assistencial que promou el manteniment de l'ancià en el seu domicili, amb la millor qualitat de vida possible, permetent-li continuar el seu propi estil de vida.

El perfil del Centre de Dia es caracteritza per :

- Institució oberta.
- Dependència de Serveis Socials.
- Servei Sectoritzat.
- Àrees de serveis :
 - a) Àrea social : fonamental.
 - b) Àrea de rehabilitació :
 - Teràpia ocupacional : fonamental.
 - Fisioteràpia : fonamental.
 - A.V.D. : manteniment de suport.
 - c) Àrea assistencial :
 - Medicina preventiva (dificultats psico-sensorial).
 - Geriatria.
 - Infermeria geriàtrica.
- Usuaris amb malalties compensades .
- Població del sector de referència.

El Centre de Dia té doncs una forta empremta preventiva, física, psíquica i/o social, és a dir una prevenció integral.

Dins l'àmbit de la prevenció psíquica ajudant a superar els estats d'abandonament tant afectiu com material, - situacions de depressió, soletat.

Proporciona un àmbit d'escalf personal, de socialització amb teràpia psicològica si és adient.

Com ja es ben conegut existeix una relació directa entre la salut psíquica i física de la persona, fet que és més rellevant en el ancià.

La realització d'activitats dins el Centre de Dia pot i l'inici d'un estat de predemència, constituint alhora una dada valuosa per a la família.

Dins l'àmbit de la prevenció física amb el servei de ràpia, tant de manteniment (Mobil·lització, massatge, hidro etc.) com d'ajuda a la vida diària i a la rehabilitació. La bona acollida i el alt grau d'utilització d'aquests en són la confirmació.

3.3.4. El model de funcionament.

1/ Funcions de Centre de Dia.

El Centre de Dia és una institució oberta de tipus assistencial amb les següents finalitats :

- 1) - Fer de suport a l'ancià pel seu manteniment a domicili, evitant la institucionalització.
- 2) - Afavorir els contactes humans truncant l'aïllar els estats de soletat.
- 3) - Mobil·litzar, reestimar i revaloritzar a l'ancià aïllat sense ajuda.
- 4) - Oferir un servei de teràpia ocupacional, eix del funcionament del Centre.
- 5) - Possibilitar el reaprenentatge de les activitats de vida diària.
- 6) - Assegurar una alimentació i higiene adequada.
- 7) - Oferir un servei de rehabilitació i de manteniment.
- 8) - Proporcionar atencions de geriatre i d'infermeria geriàtrica.
- 9) - Supervisar els tractaments difícils de seguir a domicili.

.../...

El equip de professionals del Centre és de tipus multidisciplinari i treballa de forma conjunta,observant les múltiples necessitats de l'usuari i establint un pla d'acció assistencial així com un sistema de control i avaluació.

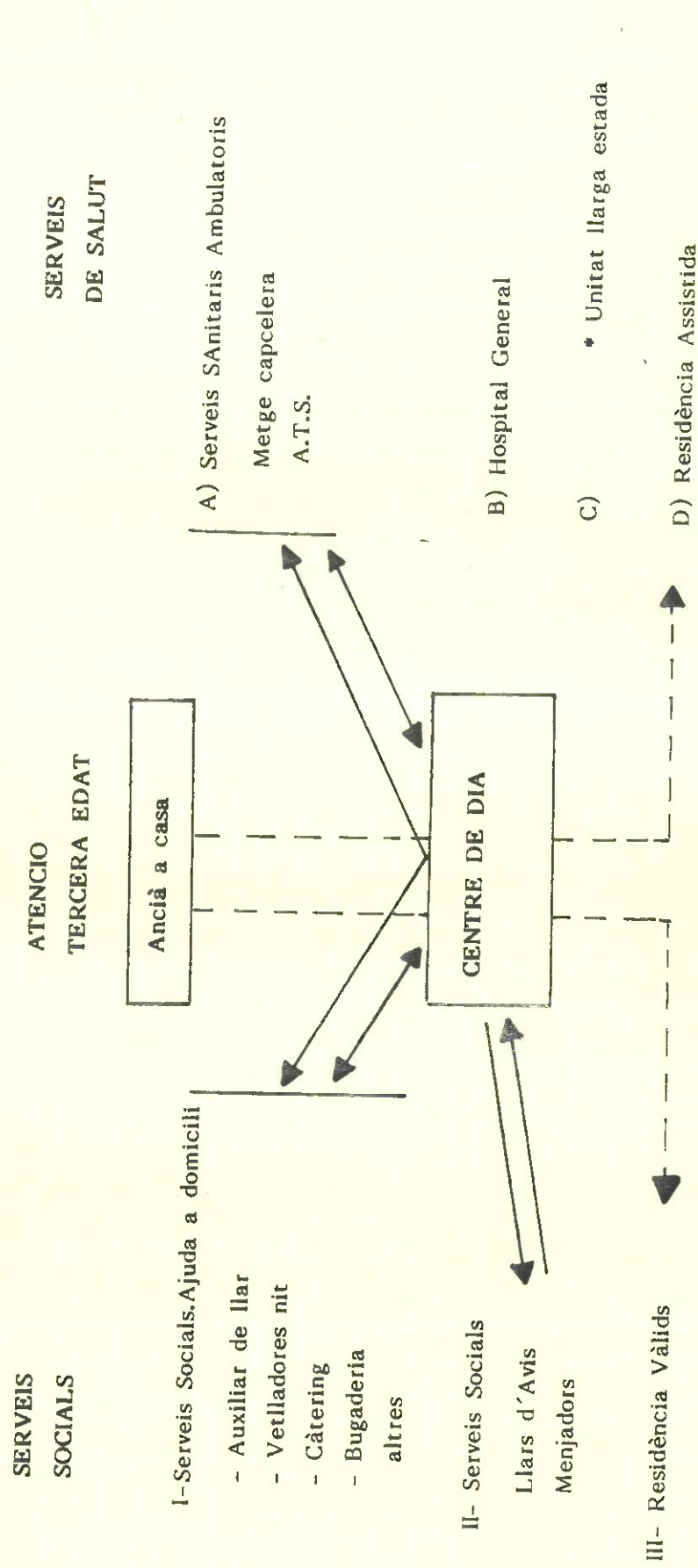
Està format per : supervisora ,rehabilitador-laborterapeuta, assistent social,infermera i geriatre.

Val a dir la importància que té la visió global de la persona anciana ,i que observa aquest equip.

3.3.5. El Centre de Dia:eix de la proposta.

L'articulació del Centre de Dia dins la xarxa socio-assistenciària s'expressa en el següent esquema :

.../...

(- -) Signifiquen que hi ha un retràs i a vegades s'evita del tot la institucionalització en Residències Assistides / Residències Vàlids.

De l'esquema es desprenen les següents observacions :

1/ El Centre de Dia és un recurs, en situació intermitja, constituint-se com a nexa d'unió i coordinació tant per la xarxa assistència-social com per la xarxa assistència-sanitària.

2/ El Centre de Dia promou fonamentalment el manteniment de l'ancià a casa seva amb el suport precís, retardant o evitant, per això, l'acolliment en Residències (Vàlids, assistides, etc.).

3/ El Centre de Dia actua d'optimitzador del funcionament de la xarxa sanitària car estalvia allargaments innecessaris del temps d'hospitalització.

4/ Aquesta xarxa cal que tingui presents els principis d'assistència de l'OMS que són :

- 1.- Serveis orientats a la família i a la col·lectivitat.
- 2.- Universal per a tota la població.
- 3.- Promoció de la prevenció i autocuidado.
- 4.- Prioritat del manteniment a domicili.
- 5.- Sectorització dels serveis.
- 6.- Integració de les xarxes assistencials existents i coordinació entre els diversos nivells i serveis.
- 7.- Amplia red de serveis que suposin una assistència progressiva i constant.

3.3.6. El pla de vida del Centre de Dia.

A continuació s'exposa un esquema de funcionament de Centre. Aquest, és modificable en funció de les necessitats del usuari i de la demanda social.

PLA DE VIDA :

- Funcionament del Centre de Dia de dilluns a divendres.
- Horari : 8-9 hores fins 18-19 hores.

.../...

- Pla d'acció social assistencial.
- Activitats :
 - * Higiene i alimentació.
 - * Laborteràpia.
 - * Rehabilitació.
 - * Socials.
 - * Suport assistencial.

De manera orientativa un horari d'activitats del Centre seria el següent :

- 8,30-9,30 - Arribada al Centre i benvinguda.
S'els presentaria als avis nous.
Esmorzar i ajuda a la relació social.
- 9,30-10,30- Sessió d'orientació i remotivació real, consultant les activitats del dia.
Cures d'infermeria i fisioteràpia.
- 10,30-11,30 -Laborteràpia i rehabilitació.
- 11,30-12,30- Taller ocupacional recreatiu.
- 12,30-14,30- Dinar i sobretaula.
- 14,30-15,30- Temps de lleure (revistes,T.V. etc..).
- 15,30-16,30- Activitats de grup : teràpia.Educació sanitària etc.
- 16,30-sortida- Cafè-tè,berenar i temps de relació social.
- 19-20- S'els recorda el dia que han de tornar al Centre.
Els membres de l'equip parlen amb la família.

.../...

3.3.7. Els usuaris del Centre de Dia.

El perfil de l'usuari.

El procés d'envelliment o enfermetat pot comprometre la permanència domiciliària de les persones d'edat avançada, quan l'ajut (familiar i/o comunitari) és insuficient en relació a les necessitats presentades.

Per tant, l'usuari del Centre de Dia és aquella persona d'edat avançada, la qual amb un programa de suport de caire mèdico-social, que atengui adequadament l'alteració relativa de la seva salut física i/o mental, pugui romandre dins del seu context socio-familiar habitual. Un concepte que es desprèn d'aquest primer punt és el de l'autonomia, la qual amb programes de: educació sanitària, medicina preventiva, rehabilitació, suport psicoterapèutic individual i/o familiar, etc. es pugui anar mantenint, evitant que l'usuari esdevingui un ésser dependent, precisant, en conseqüència de programes substancialment diferent al d'un Centre de Dia i situats més dins l'àmbit de les residències assistides.

Com exemple, el perfil de l'usuari pot ésser el següent :

- Persona de més de 65 anys.
- Que precisi atenció relativa socio-sanitària.
- Que la família, degut als seus compromisos, no pugui atendre-la dins d'una part de la jornada.
- Que la permanència domiciliària esdevingui rentable per l'usuari.
- Que gaudeixi d'un cert nivell d'autonomia, quedant aquesta limitada, en la seva zona inferior, pel grau 6 de l'escala de Katz.

Graus d'incapacitat acceptables en el Centre de Dia.

- Física :

Presenta alguna dificultat en els actes quotidians amb lo qual, en certs moments precisa d'ajut. Camina amb l'ajut

.../...

d'un bastò o similar. Continència total o esporàdica incontinència d'esfínters.

- Psíquica :

Desorientació en el temps. La conversació és possible sinó perfecta. Coneix bé a les persones, malgrat a vegades oblida quelcom. Transtorns de caracter, principalment si se'l disgusta.

3.3.8. Valoració final.

Convé recordar que el Centre de Dia té sentit quan es desitja pel vell, que no vol deixar el seu entorn habitual, i quan existeix una bona xarxa de serveis de manteniment a domicili (Càtering, - bugaderia, auxiliars de la llar) o altres serveis de suport com poden ser residència o allotjament nocturn, residència de caps de setmana o residència de vacances.

Un canvi de mentalitat social tant de l'entorn del vell (família, - veïns) com del vell mateix, que malgrat els "handicaps" físics i psíquics cada persona té dret a continuar vivint dins el sistema social amb la mateixa consideració, i no pensant que és un destorb que s'ha d'aparcar en algun lloc.

Aquest ha de ser un dels treballs que ha de desenvolupar el CD, - ajudant a mantenir el sentiment d'autoestima i autoavalua donant el suport necessari per la revalorització personal i estimulants l'ús de les facultats pròpies de cada vell. Se l'ha d'animar que es valgui per ell mateix en tots els aspectes de la vida quotidiana però proporcionant-li un suport quan no hi arribi per ell mateix, no invalidant-lo abans de temps. En resum, realitzant una acció preventiva.

.../...

EL PROGRAMA DE JOVENTUT

El tercer mòdul del complex de Les Bernardes és dedicat a joventut. En la formulació inicial del projecte es contemplaven dues vessants inicials : ludoteca al servei dels infants i tallers per a joves. La mateixa evolució dels fets obliga a replantejar de nou aquestes opcions.

Es evident , en primer lloc , que el municipi va adquirint , cada cop més , un important protagonisme, per si sol o donant suport a entitats, en l'animació comunitària i la prevenció de problemàtiques tals com la desescolarització i joventut inadaptada. D'altra banda, si els serveis socials són una comesa que la llei determina pels consells comarcals, no es pot afirmar el mateix de la promoció de la infància i la joventut, al menys en un nivell primari.

Formulem el projecte sobre la base de la polivalència, que neix ja, amb la utilització d'uns espais comuns al centre de dia i a la llar de jubilats. No podem predeterminar una infraestructura a un ús i a unes necessitats canviants i indefinides. L'espai ha de ser susceptible de transformació i adequació.

En segon lloc, el situem com a centre propulsor d'iniciatives individuals i municipals que l'ajuntament no pot atendre. N'assenyalem dues :

- a) Centre de recursos juvenils , conveniat amb la Direcció General de Joventut, orientat a la informació dels serveis i prestacions generals dels infants i joves. Biblioteca, espai per a tallers, cursets, sessions de formació, àmbits de trobada per entitats, intercanvi d'experiències, són una àmplia gamma de les possibilitats del Centre.
- b) Centre de formació, informació i promoció d'iniciatives ocupacionals adreçat específicament a grups de risc i amb dificultat pròpia d'accés al món del treball : joves, disminuïts, aturats de llarga durada, dones etc.

Amb el suport dels programes del Fons Social Europeu, el centre es converteix en un agent que treballa, conjuntament amb els interessats, el seu projecte concret. Recull el treball de base realitzat pel municipi (tallers per joves desescolaritzats) entitats

.../...

.../...

(coordinadora de tallers de disminuïts) i institucions (departament de justícia) i n'estudia la viabilitat, al mateix temps que ofereix un espai per iniciar l'activitat comercial.

Els tres mòduls s'articulen i enriqueixen mutuament.

ATENCIO ALS DISMINUITS

DEL

PSIQUIATRIC DE SALT

ATENCIÓ ALS DISMINUÏTS PSÍQUICS DEL PSQUIÀTRIC DE SALT

1.- La disminució, una responsabilitat compartida.

Des d'un punt de vista legislatiu, la disminució psíquica és un àmbit que ha d'atendre l'administració des del departament de Serveis Socials. Ho dictava la llei votada pel Parlament de Catalunya. Ho constaten les declaracions programàtiques del nostre partit.

No obstant cal assumir el fet, que correspon a una llarga tradició, malauradament encara vigent, de que el disminuït psíquic adult amb problemes socio-familiars, l'ingressen al Psiquiàtric de Salt.

Cal rompre amb aquesta dinàmica que prové dels temps de la beneficència, per tal d'assegurar a aquest col·lectiu els mitjans i recursos adequats a la seva problemàtica, d'acord als paràmetres que contemplen els serveis socials d'avui dia.

2.- La voluntat política : expressada en les Comissions de Govern de la Diputació de Girona no ha estat aliena a aquest fet :

La Comissió de govern en sessió celebrada el dia 5 de maig d'enguany, va adoptar per unanimitat i entre altres l'acord següent :

3.- Serveis Socials. La profunda transformació que des de fa un any està experimentant, arran del món, el concepte d'atenció al disminuït psíquic, ha originat a Catalunya, que tant l'administració com els responsables del centre que atenen aquest col·lectiu s'hagin trobat durant molt temps, mancats d'unes pautes comunament acceptades que els permetessin orientar llurs actuacions de forma adequada a les exigències de les actuals tendències d'atenció en aquest camp de l'atenció psíquica..

Atès el que disposa el conveni de col·laboració signat entre el Departament de Sanitat i Seguretat Social de la Generalitat de Catalunya i la Diputació de Girona 7-4-86, pel desenvolupament de la planificació, programació i ordenació dels Serveis Socials de les comarques de Girona.

Donades les competències de la Generalitat de Catalunya en el camp de la disminució psíquica i atès el que estableix la Llei Catalana de Seguretat Social de 27-12-85.

La Comissió de Govern acorda :

1er.-Anomenar una Comissió a fi d'elaborar una alternativa d'atenció als disminuïts psíquics a partir del col·lectiu existent actualment a l'Hospital Psiquiàtric de Salt de conformitat al programa de disminució psíquica del Patronat de Serveis Socials aprovat pel Ple de la Diputació de Girona el 18-3-86.

2on.- Aiximateix elaborar un estudi relatiu a la problemàtica existent a les comarques de Girona a fi de clarificar l'àmbit d'actuació d'aquesta Diputació en el camp de la demència senil.

Per això proposo adoptar, com a línia política de la Diputació, un programa que tingui en compte aquests punts :

- 1.- Es manifesta l'acord de tots els presents, respecta constatar la competència dels Serveis Socials, en el camp de la disminució psíquica i la Psicogeriatria, entenent que la Demència Senil, està inclosa dins aquest concepte.
- 2.- Considerar que l'internament en una institució psiquiàtrica no és ni el recurs ni l'atenció adequada per als individus que integren aquest col·lectiu.
- 3.- Igualment assenyalar que es considera fonamental prioritzar l'assistència primària i l'atenció sectoritzada a nivell comarcal, evitant l'internament tant com sigui possible.
- 4.- Seguint doncs aquest objectiu, l'alternativa que es demana ha de venir marcada per la tendència al desinternament i a la reinserció dels individus, utilitzant recursos existents, o programant-los d'acord a les dades que es desprenguin de l'estudi de la població afectada : el seu diagnòstic, la situació socio-familiar i la procedència.
- 5.- Que aquest programa es faci seguint els següents criteris :
 - a) Tenint en compte que les persones majors de 35 anys estan previsiblement adaptades al mitjà on es troben actualment i farà més difícil la seva desinstitucionalització, caldrà distingir els programes en dos grans blocs :

.../...

a.1. Les persones de més de 35 anys.

a.2. Les persones de menys de 35 anys.

b) En relació als disminuïts de menys de 35 anys, distingir segons llur grau de disminució.

b.1.- **Lleugers** : les persones que es trobin en aquesta situació haurien d'ésser objecte d'externament a curt termini.

Per això caldrà :

- Estudiar el dossier de cada un d'aquests disminuïts per tal d'avaluar la proposta d'integració en un centre adequat.
- Estudiar els informes socials i familiar de cada disminuït per veure les possibilitats d'assumpció d'aquests per part de la seva família.
- Estudiar les places vacants en tallers i centres laborals actualment existents en les comarques.

b.2.- **Mitjos** : caldrà veure quantes persones formen aquest grup.

L'objectiu seria preveure un externament a mig termini de tots aquells que sigui possible.

Entretant caldria establir un programa consistent en la realització d'una sèrie d'activitats laborals en els espais de la pròpia institució de Salt.

b.3.- Pel que respecta als severs i als profunds caldrà fer un estudi aprofundit i instrumentar els mitjans necessaris per a una atenció adequada.

c) En relació als disminuïts de més de 35 anys, després d'un estudi del seu diagnòstic, situació socio-familiar i procedència, caldria establir programes adequats.

.../...

Aquesta proposta que comporta un treball no gens fàcil i econòmicament onerós, és d'absoluta urgència, si tenim en compte els drets humans més elementals. No cal dir que em mou a fer aquesta proposta la meva responsabilitat de President del Patronat de Serveis Socials, així com la convicció de que formo part d'un partit que té per bandera la consecució del benestar social per a tothom.

UNA PROPOSTA D'INTERVENCIO

A

NIVELL COMARCAL

UNA PROPOSTA D'INTERVENCIO A NIVELL COMARCAL

INDEX

A.- A manera de justificació.

B.- Els Serveis Socials comarcals : FORUM

1.-Per què obrir un FORUM sobre Serveis Socials comarcals?.

2.-Els objectius del FORUM 88.

3.-Característiques generals del FORUM 88.

4.-Disseny general.

4.1. Tipus d'activitats.

A.- A MANERA DE JUSTIFICACIO

L'ordenació territorial de Catalunya tal com ha quedat dissenyada pel parlament Català marca un canvi fonamental en la gestió i la prestació dels Serveis Socials.

Per altra banda els Serveis Socials tenen un gran desafiament al nostre país : aconseguir la resposta institucional a una realitat,comarcal,i les seves experiències i el seu futur en la nova organització territorial.

Em plau adjuntar aquí una proposta de treball que jo mateix vaig encomenar.

B.- ELS SERVEIS SOCIALS COMARCALS : FORUM

B.1. Per què obrir un FORUM sobre Serveis Socials comarcals ?

1. L'ordenació territorial de Catalunya marcarà un canvi fonamental en la gestió i la prestació dels Serveis Socials.Aprovades al mes d'abril d'enguany el conjunt de lleis que configuraran l'organització definitiva de les comarques,s'inicia un procés doble :

- * Delimitació definitiva del mapa comarcal i constitució dels Consells Comarcals.(un any).

- * Elaboració de la llei del Parlament de Catalunya que distribueixi les competències que actualment tenen les Diputacions entre la Generalitat i els Consells Comarcals.

Els Serveis Socials figuren com una de les competències que haurà de desenvolupar el Consell Comarcal.- (Art. 25.c.de la Llei 6/87 de 4 d'abril de 1987).

2. Ja existeixen experiències que s'encaminen cap una estructura comarcal,des de diferents àmbits temàtics i institucionals.

Tenim entre altres :

- * Mancomunitats Intermunicipals que presten Serveis Socials, tant d'assistència primària com especialitzats.
- * Serveis especialitzats pensats per cobrir necessitats comarcals.
- * Municipis que tenen un àrea d'insidència important en els pobles veïns i que realitzen programes d'abast supramunicipal.
- * El procés de sectorització i desinternament de la Llar Infantil.
- * Associacions que agrupen voluntaris per un treball sobre la comarca.

3. Estem comprovant una certa inquietut de molts polítics, professionals i voluntaris de serveis socials sobre la implantació del model comarcal, quin serà el seu contingut, en quins àmbits del treball social incidirà, etc.

4. Els Serveis Socials tenen un gran desafiament al nostre país : aconseguir que la resposta institucional a una demanda social coincideixi, tant com es pugui, en el mateix territori on es produeix.

Aquesta situació fa plantejar al Patronat de Serveis Socials la necessitat d'obrir un ampli espai de debat d'abast comarcal en el qual els agents del treball social puguin reflexionar sobre les realitats comarcals i les seves experiències i el seu futur en la nova organització territorial.

B.2. Els objectius del FORUM 88.

Els objectius definitius del FORUM 88 hauran de perfilar-se entre el conjunt dels participants en una etapa prèvia d'elaboració .

Inicialment apuntem els següents, classificats així :

Operatius

- * Aportar idees i experiències de cares al disseny de les actuacions del Consells Comarcals en Serveis Socials.
- * Fer coincidir en cada comarca les diferents intervencions públiques i privades que es preveuen de cares al futur.

De coneixement i divulgació

- * Tenir un panorama de tot allo que es fa a les comarques gironines en Serveis Socials.
- * Ajudar recollir i divulgar informació i documentació sobre els Serveis Socials en genral i les experiències de les diferents comarques.
- * Contrastar la nostra realitat amb altres de Catalunya, l'Estat Espanyol i Europa.

De debat.

- * Estudiar la realitat actual i el futur dels Serveis Socials municipals i comarcals en el context de l'evolucio futura de la comarca en el camp socio-econòmic, demogràfic, etc.
- * Aprofundir aquells temes que tenen més incidència en el treball social a les comarques gironines.

B.3. Característiques generals del FORUM 88

1. Ha de partir del diàleg obert i participatiu, amb presència específica del debat polític, però no que el FORUM esdevingui una plataforma pseudo-parlamentària.
 2. Ha de comptar amb la presència de tots els protagonistes del treball social :usuaris, professionals, estaments. associacions.
- Cal que sigui el FORUM de tothom.

3. Caldrà que sigui científic i a l'abast. Rigorós quan el treball, temàtica i metodologia, però facilitant la participació d'amplis sectors de població com a protagonistes i participants.
4. Partirà de la Comarca com àmbit natural del debat, sense perjudici del tractament de temes a nivell general o localitzats en uns determinats municipis.
5. Ha de comptar amb un ampli suport institucional i associatiu, tant a l'hora d'elaborar el projecte inicial com durant la seva execució.

B.4. Disseny general.

Evidentment, aquestes són unes primeres pistes de les possibilitats que ofereix la realització d'un FORUM com el que es planteja.

4.1. Tipus d'activitats

A. Ponències comunes.

Serveixen de base uniforme a tots els posteriors debats sectorials o comarcals.

Possibles temes :

- * L'organització comarcal del futur.
- * El treball social comarcal.
- * Treball social i medi rural.
- * El Pla d'Actuació Social de la Generalitat de Catalunya.

B. Panell d'experiències

Recull d'aquelles experiències (10/15) més interessants que poden ser d'interès per la resta de comarques. Facilitats pel seu enregistrament en video o diapositives. Es un reportatge realitzat pels mateixos protagonistes, amb suport tècnic subvencionat.

.../...

Possibles temes :

- * Programa " El vell a casa ".Mancomunitat de la Garrotxa.
- * El treball familiar al Baix Empordà.
- * El treball amb joves desescolaritzats al Gironès.
- * Tallers ocupacionals per a disminuïts d' àmbit comarcal.
- * L' assistència primària a la Mancomunitat Montseny-Guilleries.
- * El treball i l' acció social a la muntanya.
- * La inserció d' infants.

C. Fira-exposició

Es un espai mòbil,traslladable a cada comarca on es celebri un debat comarcal que possibilitaria : muntatge d' una exposició sobre la realitat comarcal en Serveis Socials,estands per les associacions existents,videoteca,hemeroteca,biblioteca,fons documental,documents de programes en execució a - d' altres llocs,etc.

La Fira facilita també l' accés a catàlegs bibliogràfics,d' audiovisuals,de pel·lícules,de conferenciants,etc. per a la realització d' activitats puntuals.

D. Forums temàtics

No tenen una vinculació directa amb una comarca en concret,tot i que poden estar-hi molt relacionats.A través de xerrades,taules rodones,etc.,es debatrien temes de contingut més general,però amb una clara incidència en el medi.Possibilitarien la participació de tots aquells interessats,fossin de la comarca que fossin.Señ faria un a cada comarca.

Possibles temes :

- * Els treballadors familiars.
- * La desescolarització i l' atur juvenil.
- * El treball en medi obert.

.../...

- * L'atenció a la infància/a la vellesa/als disminuïts o d'altres possibilitats referides a grups concrets.
- * El voluntariat.
- * Serveis Socials i sanitat.
- * Economia socials i ocupació.

E. Debats comarcals.

Plantejarien a cada comarca una anàlisi de la seva realitat quan a equipaments per serveis socials i polítiques actuals, fent, alhora, una visió dels condicionats socio-econòmics, culturals, demogràfics, per pensar en una actuació futura de les institucions municipals, comarcals i autonòmiques.

Cada comarca celebraria el seu.

F. Activitats puntuals.

Es facilitarien mitjans per dur a terme activitats de sensibilització i divulgació que sortissin espontàniament.

